

stichting veraarden

Cabralstraat 1, 1057 CD Amsterdam | welkom@veraarden.nl | www.veraarden.nl | [@veraarden_](https://www.instagram.com/veraarden_)

Betreft: Reactie op voorgenomen wetswijziging Wet bestemming lichamen van overledenen

Als bestuur van Stichting Veraarden zijn wij blij om te zien dat er een verruiming komt van de keuzemogelijkheden voor lijkbezorging. Bij deze keuzemogelijkheden missen wij op dit moment nog humaan composteren – ook wel veraarden.

In de samenleving is een groeiende behoefte merkbaar aan natuurlijkere en milieuvriendelijkere vormen van lijkbezorging. Deze behoefte blijkt onder meer uit de hoeveelheid reacties op de internetconsultatie, waarin zowel door burgers als door professionals in de uitvaartbranche, de wens om ook te kunnen veraarden wordt geuit. Ook is er al jaren veel media-aandacht.

Het proces van humaan composteren kan op verschillende manieren worden ingericht. De gecontroleerde variant waarbij het proces in een afgesloten cabine plaatsvindt, vormt het uitgangspunt van Stichting Veraarden om humaan composteren in Nederland mogelijk te maken. In inmiddels twaalf Amerikaanse staten en in de Duitse deelstaat Sleeswijk – Holstein is het al mogelijk om het overleden lichaam op deze gecontroleerde wijze te composteren tot voedzame aarde.

Gezien de wens van vele burgers om humaan composteren mogelijk te maken én de ontwikkelingen die er internationaal op dit gebied in de afgelopen vijf jaar hebben plaatsgevonden, zijn wij van mening dat humaan composteren klaar is om ook binnen afzienbare tijd in Nederland te worden toegelaten. Wij hebben de volgende twee voorstellen aan het ministerie.

Voorstel 1 | Duidelijk stappenplan voor toelating humaan composteren

In het memorie van toelichting wordt op twee plekken gerefereerd aan de toelating van nieuwe vormen van lijkbezorging.

- In paragraaf 2.3.1., wordt aangegeven dat de regering zich goed voor kan stellen dat de beoordeling van de toelaatbaarheid van nieuwe technieken, en de overweging van wetgeving daartoe, in het vervolg met meer snelheid gepaard kan gaan.
- In paragraaf 3.1.1. wordt aangegeven dat de regering afziet van het wettelijk regelen van het kader voor de beoordeling van andere nieuwe bestemmingen. De regering vindt het vanwege het maatschappelijk gewicht van de introductie van een nieuwe bestemming voor het lichaam van een overledene dat de wetgever wenselijk telkens een eigen, zelfstandige afweging over de toelaatbaarheid daarvan kan maken. Tevens wordt aangegeven dat het bij de voorbereiding van beleidsvoornemens over nieuwe technieken het door de Gezondheidsraad ontwikkelde toetsingskader wordt betrokken, maar ook dat daarvan kan worden afgeweken als nieuwe ontwikkelingen in de samenleving of opvattingen over de toelaatbaarheid van nieuwe bestemmingen daarvoor aanleiding geven. Een wettelijke regeling van het toetsingskader kan hierbij onnodig belemmerend werken.

Vanuit Uitvaartorganisaties Nederland klinkt juist de wens dit toetsingskader wél wettelijk te regelen om toelating van nieuwe bestemmingen te kunnen versnellen. Voor Stichting Veraarden is met deze toelichting onvoldoende duidelijk welke stappen nodig zijn om een nieuwe vorm van lijkbezorging toe te laten.

Wij stellen dan ook voor dat er een duidelijk stappenplan in het memorie van toelichting wordt opgenomen voor de toelating van deze vorm van lijkbezorging.

Voorstel 2 | Onderzoek naar veiligheid compost door de Gezondheidsraad

Toelating van een nieuwe vorm van lijkbezorging wordt mede bepaald door het toetsingskader dat is ontwikkeld door de Gezondheidsraad.

In mei 2020 heeft de Gezondheidsraad een advies uitgebracht over de toelaatbaarheid van nieuwe vormen van lijkbezorging. In dit advies is de toelaatbaarheid van alkalische hydrolyse en humaan composteren beoordeeld. Destijds oordeelde de Gezondheidsraad dat er nog onvoldoende wetenschappelijk onderzoek beschikbaar was om te oordelen of humaan composteren aan de voorwaarden voor toelaatbaarheid voldoet. Het betrof met name inzicht in de

mogelijke verspreiding van risicovolle agentia, de afbraak van het lichaam en de publieke waarneembaarheid van het afbraakproces. Hierbij is opgemerkt dat de inrichting en beheersing van het proces hierin een belangrijke rol spelen. Daarnaast oordeelt de Gezondheidsraad dat er in principe minder beslag wordt gelegd op beschikbare ruimte en op eindige grondstoffen.

Nu, bijna vijf jaar later, heeft humaan composteren weer verdere ontwikkeling doorgemaakt, is het door meerdere organisaties in de praktijk gebracht en is er ook meer bekend over het verloop van het proces én de eigenschappen van het resultaat.

Stichting Veraarden stelt voor dat er op basis van gegevens over het resultaat uit Duitsland en indien beschikbaar uit de Verenigde Staten op korte termijn onderzoek wordt gedaan door de Gezondheidsraad naar de eigenschappen van de compost.

Vanuit Stichting Veraarden zijn wij vanzelfsprekend bereid om bij te dragen en mee te denken bij zowel het voorgestelde stappenplan als bij het onderzoek door de Gezondheidsraad. Hierbij werken wij ook samen met Uitvaartorganisaties Nederland.

Met aardige groet,

Stichting Veraarden

Jenneke Haaksma, voorzitter

Eefje Smulders, penningmeester

Susanne Duijvestein, secretaris

Jurrien Roossien, algemeen bestuurslid

Marly van Lipzig, algemeen bestuurslid